

ZBIRKA, A NE ZBRKA!

DJEČJE IGRAČKE IZ OSTAVŠTINE TIHOMILA STAHULJAKA

ZBIRKA, A NE ZBRKA!

DJEČJE IGRAČKE IZ OSTAVŠTINE TIHOMILA STAHULJAKA

Izložba **Zbirka, a ne zbrka** – dječje igračke iz Zbirke Stahuljak bila je priređena u Muzeju seljačkih buna u Gornjoj Stubici početkom 2019. godine. Potom je gostovala u Krapini da bi u srpnju 2020. došla u Muzej Prigorja u Sesvetama.

Tihomil Stahuljak (1918. – 2007.) bio je priznati konzeruator i predavač koji se bavio istraživanjem i zaštitom nepokretne spomeničke baštine sjeverne Hrvatske. Isprva je radio u Konzervatorskom zavodu, a potom od kraja 50-tih godina 20. stoljeća do mirovine kao predavač na Katedri za zaštitu spomenika na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Smatrali smo ga živućom enciklopedijom nacionalne povijesti umjetnosti. Tek kad je umro kulturna javnost je saznala da je prikupio vrijednu zbirku starina, ali i zbirku igračaka.

Profesor Stahuljak još je kao dvadesetogodišnji student pokazivao interes za djecu, njihov život i likovno stvaranje, a onda se kasnije se taj interes proširio i na istraživanje i prikupljanje dječjih igračaka. Najintenzivnije ih je sabirao između 60-tih i 80-tih godina 20. stoljeća nastojeći zbirkom dati uvid u sve skupine igračaka. Poznat kao stručnjak koji rijetko objavljuje, ostavio je u rukopisu brojne stranice posvećene definiciji i povijesti igračaka, njihovim trgovinama i proizvođačima, izlaganju i osnutku muzeja dječjih igračaka u Zagrebu itd. Bila mu je jasna zadaća takvih muzeja – pokazati dječje igračke kroz povijest i u svoj njihovoj različitosti. No, takvi muzeji, lucidno je tumačio, nisu namijenjeni djeci, nego odraslima – budućim roditeljima i djedovima i bakama. Najmanjima je zatvaranje igračaka u vitrine, a bez mogućnosti njihove uporabe, moglo biti gotovo mučenjem.

Pri sabiranju, profesor Stahuljak inzistirao je na sustavnosti i zbog toga je sam predložio klasifikaciju igračaka. Ona je trebala osigurati sveobuhvatan prikaz dječje igre i igračaka, a nas je vodila pri koncipiranju izložbe u kojoj smo posebno prezentirali sljedeće grupe: Vozila, plovila i letala, Lutke, Sve za lutke, Prema umjetnostima, Ljudi, Životinje, Igre i Sve što se okreće i pokreće. Igračkama iz pojedinih grupa pridružili smo specijalizirane knjige iz njegove ostavštine te plakate Dječjeg muzeja u Nürnbergu kojeg je dobro poznao.

U Zbirci ima izuzetnih i raritetnih primjeraka koje pokazujemo. Najstarija igračka je najvjerojatnije drveni poštar iz prve polovice ili najkasnije sredine 19. stoljeća koji se nalazi izložen među predmetima koji zastupaju pojedine klasifikacijske grupe. Starijim igračkama pripadaju i lutke nastale u njemačkim tvornicama krajem 19. i početkom 20. stoljeća, od kojih su neke u relativno dobrom stanju (npr. lutka s pletenicama), dok su drugima sačuvane samo glave. U skupini Životinje najstariji su lav, tigar i majmun od kaširanog papira (*papier-mâché*) te plišane igračke proizvođača *Steiff* s kraja 19. i početka 20. stoljeća.

Profesor Stahuljak posebnu je pozornost posvećivao domaćim proizvođačima, od kojih je osobito cijenio Adonisa Bazinu i njegove drvene igračke, a koje prikazujemo i u skupini Vozila, plovila i letala (uspinjača), Ljudi (ljudi raznih zanimanja) i u skupini Prema umjetnosti (kocke za slaganje grada Zagreba). Zbirka sadrži i velik broj tradicijskih igračaka.

Pri oblikovanju izložbe stvorili smo i dodatne male cjeline. Tako smo u Stubici imali nešto igračaka vezanih uz razvoj svemirskog programa početkom 70tih godina 20. stoljeća te digitaliziran stereoskopski film *Medin san o putu u Svemir*. U Muzeju Prigorja smo predstavili posebnu grupu igračaka iz Vidovca, sela na istočnim obroncima Medvednice u kojem se od početka 20tih godina 20. stoljeća organizirano proizvodilo jednostavne drvene i pletene dječje igračke. Kako bi se djeca na našoj izložbi ipak mogla igrati u kutiću za igranje, posudili smo igračke koje je Davorka Obad pripremila za svoje polaznike Dječjeg vrtića Sesvete, a sve inspirirano tradicijskim igračkama.

Zbirka igračaka T. Stahuljaka jedinstvena je ne po broju, pa niti po iznimnoj starosti sakupljenih igračaka, nego po sustavnom i ozbiljnom pristupu dječjoj igri i igračkama te po profesorovim brojnim rukopisima o igračkama i osnutku muzeja dječjih igračaka u Zagrebu. Kolekcionar Jura Gašparac uspio ju je većinom sačuvati i zadržati u našem kulturnom prostoru.

Vlatka Filipčić Maligec i Žarka Vujić

NAKLADNIK: Muzej Prigorja i MHZ – Muzej seljačkih buna | ZA NAKLADNIKA: Morena Želja Želle i Nadica Jagarčec
FOTO: Juraj Lukina, Fototeka GAA, Fototeka MP | LIKOVNO OBLIKOVANJE: Tomislav Mrčić
SLOG I PRIPREMA ZA TISAK: OVUM | TISAK: Graford | NAKLADA: 500 komada
ISBN 978-953-7820-27-5

STRUČNA KONCEPCIJA I LIKOVNI POSTAV IZLOŽBE: Vlatka Filipčić Maligec i Žarka Vujić
TEHNIČKI POSTAV IZLOŽBE: Juraj Lukina, Tomislav Drempetić Hrčić, Josip Kovačević
Sesvete, Trg Dragutina Domjanića 5, 9. srpnja - 2. listopada 2020. godine
Izložba je ostvarena uz financijsku potporu Grada Zagreba

